

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Издази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.
За све остале земље 3½ франка у злату.
Поједини бројеви 30 потура.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Благодарно Српство одало је почаст великим заслугама пок. *Јована Стерије Поповића*. Вршачка српска православна црквена општина приредила је 16. (29.) и 17. (30.) септембра о. г. 100-годишњу успомену од рођења и 50-годишњи помен од смрти овог свог дичног сина и заслужног раденика на књизи и просвети народној.

На ту прославу слегао се велик број Срба и Српкиња из ових и иностраних крајева. Биле су ту заступљене све веће оностране срп. православне црквене општине, сви српски виши просветни заводи, па и многе корпорације, а од оне стране: Српска краљевска академија наука са својим председником и великим беседником, г. Стојаном *Новаковићем*, који је у лепом и поучном говору изнео рад и заслуге пок. Стерије за оно време, кад се није ни знало у нас за јавне листове, штампарије, позоришта и др. Били су даље заступљени: српски универзитет, српско позориште, српска књижевна задруга, српско новинарство, Женско Друштво, Коло Српских Сестара и Друштво Кнегиње Љубице у чије име је опет на банкету изговорила дивну беседу позната ораторка српска, г-ђа Савка *Суботићка*, и у њој истакла, како су Српкиње очувале свест и име народно кроз сву петвековну таму азијатског притиска па да ће и у будуће, раме уз раме, са својом браћом, штитити и подизати народ морално и материјално и тиме освежити мисао и тежњу великог Стерије, која му је лебдила кроз све списе његове.

Значајно је за наше прилике овамо, да је одао почаст сени и великим заслугама Стеријиним писменим поздравом и сам кр. уг. министар богочасти и јавне наставе, гроф Алберт *Аиоњи*.

Јов. Стерија Поповић родио се у Вршцу 1. јануара 1806. *) Отац му је био Грк, а мати Српкиња, те је отуда и однегован у српском духу. Основну школу и прве разреде гимназије изучио је у свом родном месту, па је за тим продужио и довршио у Темишвару, где је и отпочео своје прве песме писати. У Пешти је довршио филозофију а у Кежмарку правне науке, па се онда врати у Вршац и служио је као професор на тамошњој приватној гимназији све до 1836. г. и онда напусти професуру и отвори адвокатску праксу. Године 1840. оде на позив српске владе у Београд за професора правних наука на тадашњем лицеуму (великој школи) а 1842. г. постане начелником министарства просвете и као такав остао је тамо све до 1848. г. За време свог бављења у Србији основао је Друштво Српске Словетности (учено друштво), саставио први писмен закон за школе и установио српски музеј. Године 1848. вратио се у Вршац и онда се оженио и ту и остао до смрти, која га је задесила 25. фебруара 1856. год. **)

Стерија је радио на многим гранама српске књижевности, а највише на драми. Његов Кир-Јања, Зла жена, Покондирена тиква, Добра жена, Смрт Стевана Дечабсзог, Сан Краљевића Марка, Скендербег и др. пронели су му име по васколиком Српству. Последња му је песма била *Даворје*. Он је саставио и ону српску марсељезу: „*Устај, устај Србине*“ . . ., која се 1848—9. године певала по свим крајевима српских бораца. Он је у својим песмама и списима ишао за тим, да се чисти из народа нашег свако зло, што ружи морал, убија понос и штети кућу и породицу. Нашу неслогу, то старо народно тлачилиште, гледао је да искорени и зато је и рекао у једној песми:

„Бесна пуста неслого,
Кћери адске змије,
Где би знала живети,
Да Србина није!“

Доба од колевке до гроба зове се живот. Ко у том времену не живи само за своје ја, него се брине, ради и дела, што ће и преко гроба трајати и што ће целом свом роду мелема и поуке давати, за тог се вели, да је родољуб. Па такав је био и Јован Стерија Поповић. Све, што је радио и писао, све је то ишло у прилог васколиком Српству. Његови књижевни производи видни су знак те тежње његове и за то су и оставили у народу трајне успомене; па зато се с Вршцем и сложио сав народ српски и довикује: *Слава Стерији!*

*) На истој кући двоспратној, која лежи на вршачкој великој пијаци, стављена је и освећена овом приликом камена плоча, која означава колевку Стеријину. Приликом том држао је леп говор госп. А. Хаџић, председник Матице Српске.

**) Прославног дана освећен је обновљени надгробни споменик и српски универзитет ставио на њ леп венац. — Управитељ кр. срп. позоришта у Београду, г. др. Никола *Петровић*, скупља прилоге, да се у Вршцу пред кућом Стеријиним дигне леп споменик.

Госпођи Савки Суботићки*)

(посвећено за рођендан 11. (24.) октобра 1906.)

Гле! све нас и сву домовину драгу
Позлаћује сад Твоја златна слава,
А Српкиња Ти тисућ жеља вије,
Јер свуда Твоје свјетло поиграва.

То свјетло одсјев Твојега је ума,
И великих Ти испуњених снова;
По раду Твојем од педесет љета,
Милијун бљешти драгих каменова.

И „ситни везак“, „народна ткањна“,
На свјетскоме су сада већ пазару,
Што бујно цвате ово наше поље,
Твом харли јесмо магичноме чару.

Сарајево октобра 1906.

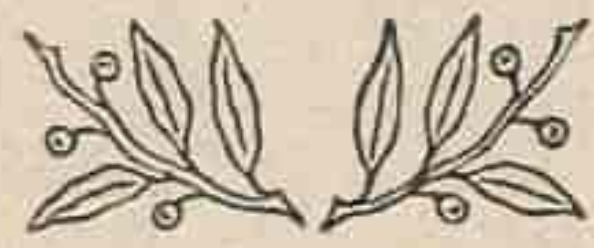
А твоји бисер-афоризми дични
За српску мајку света успомена; —
Јер марни рад Твој сухо злато вреди
Из срца сав је никао искрена.

О, ја Те љубим, драга Мајко моја!
О, ја Те више свега почитујем!
Аманет свети свака ријеч ми Твоја,
Док дишем бит ће у свему што снујем.

Ти дивна жено, сав Те род поздравља,
Из једне душе сложне и искрене
Уза Те цјеле ране стољетнице
У светој слози браће измирене.

Јелица.

*) Г-ђа С. Суботићка боравила је овог лета у Сарајеву на Илици, те су јој сарајевске Српкиње у знак поштовања свог прославили боравак излетом, банкетом, песмом и новинарским чланцима. И ова је песма излив тога усхићења из пера наше сараднице, г-ђе Ј. Беловићке, у знак њеног одличног поштовања. Ур.

Наши купци и трговци.

— Милева Симићева. —

У прошлом броју овога листа, а у чланку „Свој своме!“ упозорила сам наше друштво на неке околности, које би требало да има на уму, а да му тај тако важни поклич донесе стварне користи.

Овом приликом хтела бих да скренем пажњу наших, особито млађих трговаца, још на неке појаве, који ремете лепи одношај наших купаца према њима.

Што по неки купци — или како то наш народ обично вели — по неке муштерије обилазе српске, а заглазе у несрпске трговине, није увек кривица на њима; велики део одговорности због тога, носе на себи и многи наши трговци.

Доста је времена, како по нашим и већим и мањим местима најозбиљније пратим, шта у томе погледу чине колико муштерије, толико и трговци; колико у томе греше једни, колико други; и најпосле, колико се неоправдано нападају и једни и други. И — из тога посматрања извела сам ове стварне и истините конзеквенције:

Што по неке муштерије новац свој остављају у несрпским трговинама, не чине то злонамерно, те што би хтели да српске трговине запостављају; него већином из ових узрока: Што у српским трговинама не могу да нађу оно, што у онај мах имати желе, што често једну и исту робу у српској трговини морају скупље да плате, што у српским трговинама не могу да добију потпуно модерну и укусну робу, што их у несрпским трговинама брже послужују а за поручбине се брже застарају и добављају их и најпосле, што их често у несрпским трговинама лепше и љубазније дочекују и испраћају.

Ако ко у своме месту не може да нађе ни у једној српској трговини што имати жели, те по томе оде у несрпску трговину, не може га нико осудити; јер свако помишља, да је себи најпречи и да су у првом реду позвани трговци да задовоље муштерије, а не муштерије, да купујући себи неповољну робу, потпо-

мажу трговце. Има до душе муштерија, које су претераних назора и настраног укуса; ал о изузетцима не могу трговци водити строга рачуна; њих има свуда; те их према томе не треба строго ни осудити. Но и такве муштерије ће трговци моћи задовољити, ако им укус проуче, те радњу своју попуне онаким „артикlima“ какве они траже.

Ал има случајева, да и човек обичних, односно здравих назора а отмена, извежбана укуса уђе у српску трговину и увери се, да у њој од онога што имати жели, може да бира само између две, највише три врсте, а да од истих ни једна потреби и жељи му не одговара. Па кад така муштерија по томе зађе још у коју српску трговину и не задовољивши се оде у несрпску трговину, где што постићи жели, постигне, те свој новац тамо и остави — тада има права да она замери Србину трговцу, а не Србин трговац њој.

Што ово — на жалост — чешће бива, узрок је у томе, што по неки наши, особито млађи трговци (част изузетцима) своје радње, да се послужим трговачким изразом, једнострано, дакле непотпуно сортирају. Што у ту по њих саме штетну потрешку падају, бива понајвише зато, што наши млађи трговци већином отварају радњу са малим капиталом; а смештају је одмах на највиђеније место, за које морају плаћати огромну кирију; те им не остаје толико готовине, колико би било у први мах потребно за набављање робе; што као таки почетњаци не могу имати код горњих трговачких кућа довољно кредита и што многи од њих не уму своје личне потребе да смање; већ живе животом, којим живе и оне њихове колеге, које су већ нешто стекли. Кад би наши по неки млађи трговци о овоме мало озбиљније размислили, било би боље и многима од њих а и њиховим муштеријама.

Као ови, греше и они наши млађи трговци, који у жељи, да што више, а што брже стеку, своју робу зацењују; јер и тим поступком муштерије своје одбијају.

Још више се замерају муштеријама, а себи огромне штете наносе они трговци, који своју радњу пуне застарелом, пробираном робом горњих кућа — (коју мож'да с' тога узимају, што је од горњих кућа по мању цену добијају) а не сортирају је модерном робом. Ово поглавито важи за такозване модне и мануфактурне трговине. То је донекле могло да буде у пређашња старија времена. Ал данас, у доба, где је железничка комуникација тако обилна и јака, где излазе толики модни листови, међу којима има и тако бесцених, да их и најобичнија грађанска кућа претплатити и држати може, данас, где је мода толико маха отела, да јој ретко ко не подлеже, данас о томе сви наши трговци морају водити рачуна. Та, такозвани „вигеци“ само су зато толики свет освојили, што по кућама запласе са најмодернијом робом!

Далеко је од мене свака помпсао, да претерану моду и луксуз одобравам. О томе ћу можда имати прилике да коју речем други пут. Ја хоћу само да констатујем, да данас највећу масу муштерија освајају они трговци, који не губе из вида моду и према њој радњу своју сортирају.

Осим већ до сад поменутог незадовољства муштерија, многи се туже, како у неким српским трговинама послуга тече сухопарно и тромо; а ако се у њима по нешто, што се у први мах не може да добије, поручи, траје двојном толико времена, док поручена роба стигне, колико за то треба у несрпским трговинама.

Исто тако замерају муштерије неким трговцима, што их, како нећ споменух, хладно дочекују и испраћају. Тако понашање трговаца боли и ствара жаоку у срцима не само оних муштерија, које припадају отменијем сталежу, него исто тако и у оних из народа. Први дакако траже обично, отменом свету својствено предусретање; други, пријатељско-својски дочек и испраћање.

Више пута, пролазећи случајно крај несрпских трговина, била сам сведоком, како по неки иноверац трговац испраћа на жа-

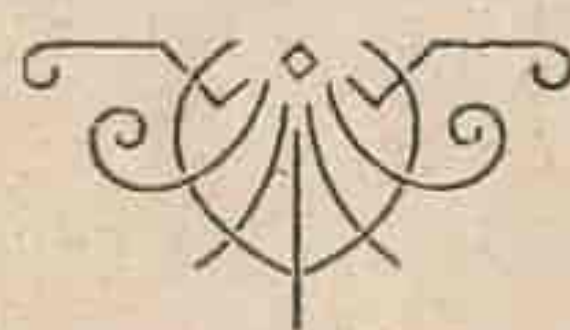
лост српску муштерију из народа: Како ли је својски тапше по рамену, колико ли пута, изишавши за њом чак на улици, поздравља сву својту њену, обећаваши како ће за који дан стићи роба баш по укусу ове и оне младе или девојке и т. д. Наш безазлени свет из народа дакако по оваком испраћању одлази кући са уверењем, како је дотични трговац пријатељски и својски наклоњен према својти његовој; а није му ни на крај памети, да овоме сопствено користорубље те љубазне речи на уста ређа!

По себи се разуме да положај трговца према муштеријама разноврсних назора и укуса није лак. Али пека наши трговци не смећу с ума, да сваки стаљез има својих тешкоћа и тражи неко извесно принашање жртава; по добром, истрајном вољом и вредноћом, све се лакше савлада.

Па кад иза тако трудна и напорна рада ничу плодови напретка и тежива — што уза све ово крај солидна умерена и смишљена живота без сумње неће изостати — тада се сав напор и мука око утрошена рада, лако заборавља.

Трговачко удружење је члановима своје омладине већ многу корисну поуку пружио; па можда би се у њихову друштву путем јавних предавања и о овоме што овде рекох, могла наша трговачка омладина поучити.

Изнашајући ово што сам овде рекла, рекох у најбољој намери; а са уверењем, да се свака рана може само тада радикално лечити, ако се све што се о њој зна искрено призна, истакне. Укратко: што свима нашим трговцима, а особито почетницима желим стварна напретка.

Мој зумбуле! . . .

— Г-ђици Д. К. —

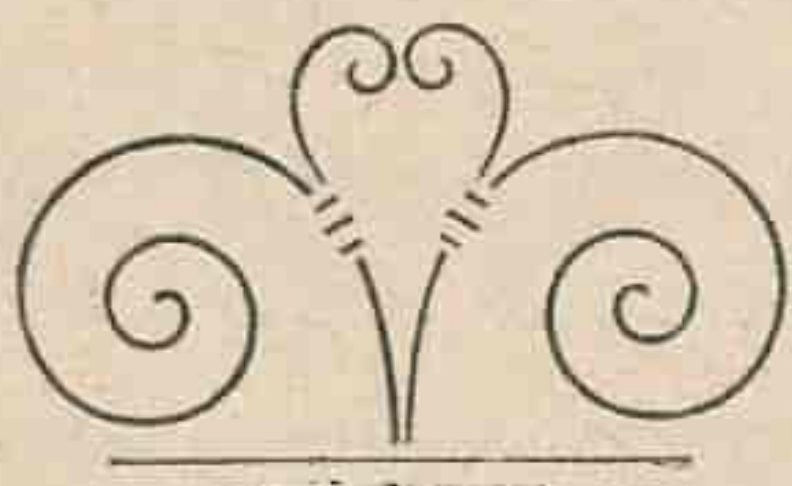
Мој зумбуле, разви луле,
Распи мирис свој,
Он ће доћи, до поноћи,
Ту у перивој; —
Мој зумбуле мене ради,
Мирисом га својим слади, —
Мој зумбуле! . . .

Ружо чедна, ти си једна
Која тајну знаш,
Заклињем те, преклињем те,
Да је не одаш: —
Љубав моја, велика је,
А ти знадеш љубав шта је,
Ружо чедна! . . .

Ноћи мила, разви крила,
Разви их што пре,
Срце ћ' пући, уздишући,
Не знаш како ми је; —
Он је живот, он је нада,
Ноћи мила доћи сада,
Ноћи мила! . . .

Алексинач.

М. М. Гавриловић.

Искидани листићи.

1.

Дуга зима оде
Са одећом белом
И са песмом хладном,
Сетном, невеселом.
Прамалеће ту је,
Све се сад подмлади, —
Само још осташе
Моји стари јади...

2.

Поветарац мио
Уздахн'о у лугу,
А славуљак песмом
Зваше своју другу.
Ал' та песма мила
У брујању своме
Одјекује болом
У сећању моме.

3.

Да дивна тренутка
Када зора руди,
И када се земља
Иза санка буди!
Зора с чежњом гледа,
Кад ће сунце доћи,
А ја с тугом чекам,
Кад ћу у ноћ поћи.

4.

Чуј, планинско врело
Како тихо струји!
Чуј, поточић бистри
Како мило бруји!...
И поток ће скоро
Доћи својој мети,
А ја никад нећу
Свом циљу доспети!

5.

Зар сви светски јади
Да се на ме слију,
Да ми грешну душу
Болом обавију?!
Гле, сунце још сија!
Тице јоште поје!
Само ти си тужно,
Јадно срце моје!

6.

У долини цветној
Тихо звона звоне,
Кроз лугове брује
Песме васионе.
Гледећи у живот
Помислих на себе,
А срце ми шану:
»Доцкан је за тебе!«

7.

Прохујаше дани
Пуни разних жеља,
Прохујаше ноћи
Препуне весеља!
Сад сам равнодушан
Ноћу или дању,
Сад само још живим
У своме сећању!

8.

О, сунашце јарко,
Сакри своје зраке,
И загњури лице
У суре облаке!
Јер мени изгледа,
Кад год јасно грејеш,
Да се у потаји
Моме болу смејеш!...

9.

Спремио сам кутак,
Где ћу мира наћи,
Па сад чекам, кад ће
Моја звезда заћи.
О, суморна звездо,
Намрштена лица,
Зар ти није жао
Мојих несаница?...

10.

Натмурени облак
К'о оловни вео
Над земљом се свуда
Суморно наднео.
Усахнуло врело
Радости и среће, —
А већ моје нигда
Ни потећи неће!...

11.

На што ми је сјајност
Зоринога руја?
На што ми је песма
Горскога славуја?
На што летње ноћи
Пуне рајских чари?
Када моја душа
Ни за шта не мари?!

12.

Прецвет'о је цветак,
Што ми мио беше,
А његову круну
Ветрови разнесе....
Ко зна где ће зрнце
Из мог цветка пасти,
Само мени неће
Више никад цвасти...

13.

Под прозором мојим
Липа расцветала,
А на липи тица
Тихо цвркулала...
Иди даље, тицо,
Од мог самостана,
Јер ћеш и ти бити
Тугом отрована...

14.

Певао сам песме
За младости моје
У њима опев'о
Идеале своје. —
Сад ми идеале
Године однеше,
А песме јесењи
Ветрови разнесе...

15.

По власима мојим
Попало је иње,
А у груд'ма празним
Терет туге сиње. —
Скоро ће и зима
Страховита доћи,
Па ће ваљда с њоме
Моји јади проћи...

Нови Сад, на Крстов-дан 1906.

— а — к.

О неговању и васпитавању деце.

Написала г-ђа Шатор Етелка.

(Свршетак.)

Пошто је чистота једна врло важна за здрав живот људски и потребна чињеница, за то је код неговања деце безусловно потребно не само подржавати, него децу на љубав према чистоти подстицати, учвршћивати и на њу их делотворно привикавати. Кад деца са игре дођу, не треба им дозволити да једу, док руке не оперу. Прва дужност нек им је кад устану, да се умију и очешљају. Да би им ово прешло и у крв, потребно је, да дете види пример од матере, она сама треба да одржава ред и чистоћу у својој кући и да све оно чини, што од

деце тражи. Гдекоја мати облачи своју децу по моди, али не пази, да су и у реду те хаљине. Видећете, да огртач или прслучић носи трагове свију оних јела, која се у њиховој кући потроше; углајисани рукавчићи показују, да дете нема рубца. Многе матере не доспевају да оперу детиње хаљинице или бар да даду другоме да то чини, јер торте и друге којекакве посланице ваља спремити за журове. Особито ваља пазити, да се деца уредно и често купају, и да се тако навикну од малена на чистоћу. У ретком купању деца се плаше од воде, непри-

јатно им је, али кад се из малена навикну, она онда иду радо у воду, па кад одрасту радо се купају и на отвореном купатилу, а то је и потребно и добро; само наравно под добрим надзором. У чистоћу спада и рубац, јер дете треба из малена да научи, да само брише нос. Нема ништа гнуснијег, него гледати у овом запуштено дете. И кад деца код куће пишу, ваља их учити, да пазе да не упрљају мастилом своје хаљине, прописе или столски чаршав, у опште упућивати их на сваку чистоћу. Не треба им дозволити, да на зидовима, вратима и на покућанству пискарају и шарају. Деца добре и брижљиве матере одликују се у свему од деце нехатних матера; ми стручни васпитачи (учитељи и учитељице) за мах приметимо, чим се дете у школу доведе. Колико је могуће ваља ићи за тим, да деца добију засебне собе и одаје, где ће се бавити, баш из моралних обзира, јер није добро да деца и све виде и све чују, шта старији раде и говоре. Но и те засебне собе, треба да стоје под непосредним надзором матере. Сво своје слободно време треба да проведе мати у кругу своје деце и да им игру и учење надзирава. У соби где се деца баве, ваља да је ваздух чист као у пролеће, ако је могуће нека је соба окренута истоку. Ако је пак југу окренута онда је потребно, да се прозори завесама застру, да светлост не квари очи дечје. Одојче не ваља тако сместити, да му светлост долази чело главе, јер деца на тај начин постају разрока. Деца која се у мрачној соби баве, душа им се у сумор развија.

Кад је дакле детету потребан добар ваздух а природа му захтева кретање, онда децу ваља под надзором што више пуштати на слободу да се играју. Непосредно пре јела, особито после јела не дозвољавајмо деци јаче кретање. Ако немамо у дворишту згоднога места за играње, то ће оне матере које свесно своју децу воле, саме лично извести их на слободу у

зеленило или у који шумарак, — а неће дечицу своју поверавати бездушним чељадима. Па и зими ваља децу извести ближем којем крају вароши, да се и тамо истрче, или од свежег снега какве било облике граде. Надзорно око брижљиве матере увек ће бити на њеној деци; ни за један тренутак неће им допустити, да се у каквом буцаку скривено играју. На жалост има и таквих матера, које почитавдан не знају, где су им деца; тек с вечера кад ће да се врати муж с посла или из звања, тек онда се сете деце, те трче и траже своју децу. А где су дотле били, чим су се бавили, шта им се у том времену а без надзора догодило и каквих су злих и неваљалих обичаја усвојили? О том оне не воде бригу. Радују се, кад им је и један дан прошао без хуке и буке дечије. — „Знаш, једва чекам да пођу у школу, већ ме је глава заболела од њихове дреке“, — рећи ће по нека мати; а то је знак, да слабо мари за своју најсветију дужност. А баш онај ведар и весео грохотан осмех дечји треба да разведри и родитеље, а не да им главу разбија.

Но као свему и свачему, тако и у дечијој игри морају се поставити границе, те после умора дечијем организму потребан је и одмор; у колико је дете мање у толико му је чешћи и дужи одмор потребан. Сасма мало дете ваља оставити да спава дотле, док се год само не пробуди. — Маленом детету потребно је десет сати за спавање; за одраслију децу 8, а за зрелију је довољно 7 сати. Најбоље је, кад деца свако за себе спава, а кревети нека не стоје на промаји. Врло је штетно, да мала деца спавају са одраслим и старијим особама. Дуње и перине ваља избегавати, јер се деца у њима јако разнеже, па за час назебу.

Није довољно да се пази, да чувамо само тело детиње противу спољних продирања непријатности у животу, него с обзиром на разне тешкоће и муке ваља дете већ у напред упозна-

вати са лишаванем, немаштином и оскудеванем, јасније речено, не треба му излишне и непотребне жеље испуњавати, шта више привикавати га ваља на зиму, врућину, глад, жеђ и бесаницу, да ју без икаква гунђања сноси, — снагу тела уз играчке, и на обављање кућевних послова употребљавати, дабогме, све ово према његовом добу, развоју тела и снаге удушавати ваља; — па му и душевна својства развијати ваља тако, да и за школску наставу спремљен па и примљен бити може.

Истина, не може се захтевати, да свака мати своје дете стручњачки негује, јер би за ово требало да мати познаје сваку поједину грану душевне моћи свога детета, да познаје односе једне према другој грани и њихова деловања, требала би да зна и познаје средства и начин, којим би на њих развијајући и образујући утицати, а што жели и постићи могла. Ово само позвани васпитачи и наставници разумеју. А и није родитељска дужност своје дете забавним начином у говору развијати и оспособљавати. Премда је у сваком детету мање или више знање говора развијено. Стога, а услед природнога нагона, деца на своје родитеље безбројних питања стављају, која питања не ваља без одговора остављати, изузимајући питања, која прелазе круг детињег схватања и мисли, па и тад, нека родитељица детињу пажњу другим правцем управе. Слог језика, којим се мати у разговору с дететом служи; треба да је чист, без шушљетања, врстетања или извртања речи. Ако родитељица какво вешто и згодно питање или одговор од својих малишана добије, не ваља да она своје изненађење ода, нити да га у очи хвали, јер му с овим лако сујету развити може.

Учењем ситнијих стихова на изуст ваља детету памтење вежбати, развиће уобразиље нека казивањем моралних прича и приповетчица потпомаже, — али у приповедању разбојни-

ка, море, вукодлаке и вештице ваља избегавати; за тим коме је могуће, нека набави дрвених коцака, од којих се у игри разне зграде градити могу, све ово на развиће детиње уобразиље јако утиче.

Многа мати у неразмишљању детету своје сваку жељу испуњава, а не зна, гдекоја и неће да зна, да му тиме прекомерну осетљивост његову развија и живчану му болест ствара; јер кад једном од детета човек постане, те кад му се у практичном животу а окрутном свету жеље његове па баш ни оне, које он највише желео буде, не буду испуњавала; отештаће му живот, сукобиће се са судбином својом, изгубиће своју душевну равнотежу, те ће се сам на себе устремити. Онда ово својој матери има да захвали, која је — као што често бива — и ван очинога знања детету своје жеље испуњавала. Особиту бригу на образовање душе и срца детињег обратити ваља. За ово има два успешна средства: навикавање и пример. Нека навикава мати своје дете на чистоту, на ред и истину да говори. Ако је код свога детета приметилла лаж, или се код њега каква страст појавила; нека настоји, одучити дете своје. Мати нека буде пример својим малишанама: у побожности, моралу и родољубљу.

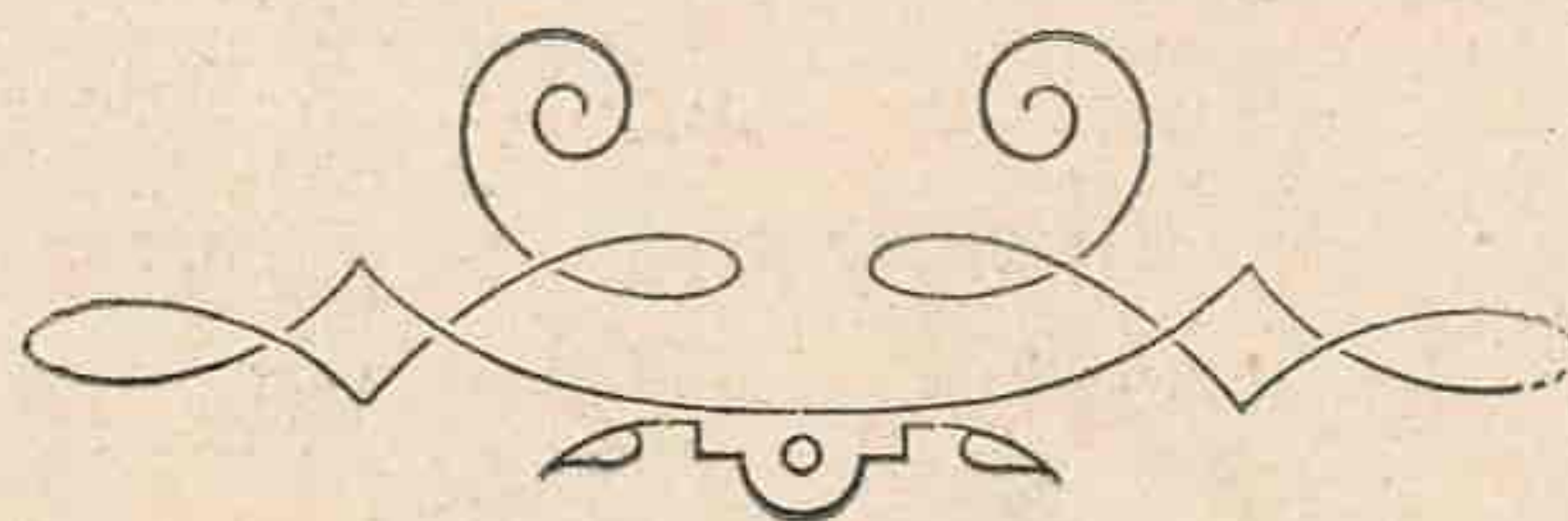
Нека чува своју децу од рђавог друштва. Нека их одгаја скромне, смерне и стидљиве, стога их, док су још мали, учити ваља, покривати и заклањати тело. За осуду је она одомаћена мода, да матере своје малишане обојега пола, а наине женску децу полунагу фотографисати дају. Кад сирота мала девојчица великом девојком нарасте, те јој после десетину и више година њену слику као одојчета — бива и веће — показали буду, неће ли ју облити руменило и напасти стид због материног укуса. — Видела сам матере госпође, да девојчице — ћерчице своје — као лутку обуку — што би боље било речено

свуку — хаљина им, — са изговором на јаку топлоту, — како на грудима тако и на леђи дубоко исечена беше, рукава и не беше, тако да цела рука са пазухом заједно се виђаше. Још и кад одрасте тек је — по моме скромном мишљењу — онда лепо, ако је исечени део, чипкама ретких тканина, које ваздух пробија, покривен, јер култивирање исечених хаљина, као што горе наведосмо, ни лепим а ни добрим називати не можемо.

Потребно је малишане већ у добу њихове мале малоће облачењу и свлачењу обучавати. Мати треба да васпита своје дете, да има јасан појам о памтењу и да поштење високо цени; да му не допушта гласове пренашати, клеветати, опадати, потказивати и на другога што потварати, нити било то браћи и сестрама или друговима поругљива именâ надевати. Ствари, које би дете нашло, упутити га ваља, да врати ономе чија је ствар; ако је дете коме год штете нанело, ваља да оштећеном накнади. Нека мати детету штедњу омили, али ако у њему својство тврдовања примети, то нека из њега што пре искорењује. Нека мати у детету своје негује осећаје према дужности, али и она сама нека му је у томе пример. Нека негује у детету своје смелост и одважност, нека у души детињој разбуђује одушевљење за лепо и добро; ревност у вршењу племенитих дела, а наду, да ће труд за добро и успеха имати. Нека мати не негује дете бојажљивим: никад не ваља расплакану децу тајним куцањем, курјацима, бауцима и вештицама плашећи их утишавати. За казну нека га не затвара на мрачна места. Нека их слободи да се од севања муње, грмљавине и грома не страше, као ни од безопасних жи-

вотиња. Нека мати из детета искорењује клицу себичности, злобе, пакости, мржње и освете. Јер се сва ова својства у души детињој неприметно брзо укоренењују и раструју. Нека је мати деци својој пример у делу милосрђа, нека чешће употребљује децу, да они просијацима намењену милостињу деле. Нека негује и васпита своју децу, да једно према другом стрпељиво буде, а нека им не дозвољава међусобну распру. Али све ово ипак неће добрим и жељеним плодом уродити, ако се мати у присуству своје деце, са њиховим оцем и њеним мужем свађала буде; јер пример привлачи. Поред свега овога, која је мати своју децу научила на пристојност, на поштовање према старијима и да своју вољу родитељској вољи потчине, та је мати дужност своју као мати испунила како пред Богом тако и пред људима; овака мати мирно може отпустити и поверити своју младицу за расаду позваном вртару и предати у учитељске руке; а не ће се од тога бојати, да ће његов нож, којим калами и облагорођава, сасецајући одебљалу и неодраслу дивију грану, велике ране задати. Побожна и брижљива мати, она је својим простим и једностручним кућевним васпитањем, којег је на поштен и родољубив основ положила, уједно и припремила своје дете за школску наставу, од којег ће наставник, стручном својом наставом роду и домовини корисног члана и грађанина васпитати моћи. Кад се не би ни једна небрига мати на овај свет родила; тад не би ни на сужне тамнице потребе нам било! Свемогући Боже! Умножи број брижљивих и мудрих матера у роду и милој домовини нашој, амин да богда!

Превео А. Мародић.

Јесенска ноћ.

Пријатељу Исаји Митровићу.

Вјетар пирну; сухо лишће
Јатомице с грана пр'ну,
Па лахором завитлано
На једну се хрпу згрну

Крај тараба. А поново
Вјетар духну, али јаче;
Сухо лишће тужно шушти
Тужно шушти к'о да плаче.

*

Засити се вјетар б'јесни
Умири се и утиња,
А кншица ситна лака,
Полагано заромниња . . .

Бихаћ, 10./IX. 1906.

Атлета.

Успомене с пута у купалишта.

Катинка Калић.

Пут овај, што га описујем, писаћу као проста посматрачица, како су на мене поједине појаве утицале и то онако просто и верно, као што би једна обична жена другарицама својим приповедала.

Трећега јула 1906. год. по рим. календару, кренем се с мојим мужем у купатило Роич. На путу до Крапине нисам ништа приметила необично, што би било вредно причати, јер сам у Загребу већ била а и лепота природе није донде баш јако занимљива. Тек од Крапине до Роича настаје већа романтичност, јер приказује почетак планинске природе, питоме брежуљке и угасито зелене ливаде, да мисли човек из наших крајева, као да путује по китњастоме Срему. Пут је раван, ваздух је свеж а на колима се удобно вози; не мораш се плашити да се низбрдице сувише спушташ, ни да те плаше дубоке провалије. После војње од два и по часа, стигосмо равно у три сата по подне у купатило Роич или као што га Словенци називају: Рогатица, Слатина. Тај назив, рече ми мој муж, да ће свакако бити од брда „Рог“ или „Рогпћ“, које заиста више Роича у шиљастом врху се завршује и као затубасти крављи рог изгледа. Пришавши у Роич потражимо одмах за себе стан: али крај свег тражења од читавога часа не могосмо га нигде по вољи наћи; јер су сви од гостију заузети били.

Јагма за становима, у главној сезони, тако је велика, да многи дошљаци морају по оближњим селима по недељу дана да седе и да чекају, док се у самом купатилу станови не испразне. Кад ово чусмо, бесмо као громом поражени. Шта сад да радимо? Ноћ се приближује, ми уморни од пута, небо облачно, киша тек што није ударила а ми на улици. На срећу наиђе туда неки послужник кога по капи са златним натписом као таквог приметим и себи довичем. Овај нас одведе управу купатила, где нам на велику молбу нашу даду још једину собу у „курхаузу“, кући на сред парка са особито лепим изгледом на околину. Чисто данусмо душом кад у њу ступисмо. То нек је за наук сваком госту, који у Роич полази, да се раније за станове управу обрати, да не би прошао као ми.

Да би укратко упознала читалице овог штов. листа са најглавнијим зградама Роича, напоменућу на првом месту *црквицу*, на једној, густом шумицом покривеној узбрдици, која изгледа као какав убави манастирчић а коју су црквицу недавно сазидали на место старе капеле, која беше на томе истом месту, где је сада „Темпел“ извор (Tempelquelle). Прилазак црквици веома је романтичан и ако је доста стрмен, али су начињене степенице по којима се прво долази до

лепог споменика грофу Фердинанду Атемсу, највећем заслужнику за подизање овога купатила, по чијем се имену овај вис назива Фердинандов брежуљак. На подножију тога брдашца налази се са стране и онај стародревни кип светог Иве Непомука, који је још у старо доба чело извора постављен и као заштитник му био. Друге важније зграде јесу: лечилиште (Curhaus) са ванредно укусном и пространом двораном и другим још укусније изведеним здањем, поред њега, — Wiener Haus — у ком је Његово Величанство, паш краљ, Франц Јосиф I. некад становао. Та је зграда мраморном плочом обележена. Затим купалиште, подигнуто у сецесионом стилу, даље велико-лепно здање „Grazer-Heim“; даље загребачки дом, а најлепша зграда јесте у красном положају на повисоком брегу саграђен нови хотел Надвојводе Јована (Hotel Erzherzog Johann). То ново свратиште свечано је отворено 15. јула ове године, којом приликом на челу многе госпоштине из Граца, беше и сам земаљски капетан граф Атемс. Што се тиче лепоте изгледа у околину, ту Ронч има врло удесне прилике, јер је све то на окупу и близу. Тако неколико стотина корака од самог купатила налази се на високом брегу, такозвани: *Tristinerkogel* куда се по најлепшем путу, без велике муке, гледаоци успети могу. Ту ти се чаробан изглед отвара на село и цркву св. Крижа, на католичко гробље, у ком је и једна Српкиња, жена пуковника Јовановића, сахрањена. Све ти се ту скупљено приказује као у некој лепој слици, да се дуго не можеш да одвојиш од тога погледа. Други а малте не још лепши поглед је са гостионице Дивоша (Belle vue). Та гостионица подигнута је на једном пирамидалном брегу, који се налази у сред питоме равнице опкољене кругом плавих брегова. Одатле се виде разни брегови засејани селима и црквицама. Овамо и ако по доста стрменој стази, излазе гости јутром рано да виде излазак сунца и да на свежем ваздуху при лепом изгледу доручкују. Но треће и најлепше место

јесте за гледање у даљину, врх брега *Јанина*. Недалеко одавде је позната и омиљена гостионица „Јакла“ опет на брегу, камо се кроз густу шуму по удобном путу доспети може. Но нас је највећма привлачио круг које наших старих које нових пријатеља и позванка, међу којима нарочито морам истаћи цариградског срп. правосл. проту Грегковића који је својим достојанственим понашањем изазвао опште поштовање, тако исто и његова мила и образована кћи Олга. Ту ти је отворен поглед на планине, ливаде и шуме, ту је чист свеж ваздух да ти је милина дисати а што је најглавније, таквих пржених пилића и печених патака ни код нас немамо. Ја као Сомборкиња мислила сам, да само код нас у Бачкој има тма живине по салашима пашим, али кад приметих код Јакла живицу како гамиже, те како је прекрила целу ливаду, онда сам се уверила, да нисмо ми ни у томе најбогатији. Нећу пропустити а да том приликом не споменем, како смо ми Српкиње, као гошће Ронча, заједнички ручак приредиле у Јакловој гостионици. Хтедосмо наручити пилећу киселу чорбу, на што се гостионичарка извињавати стаде, да је доцкан, јер вели: „Für die serbische csorba ist schon zu spät“, па нам стаде тумачити како се та чорба готови. Кад ми све наједаред у смеј прснемо и рекнемо јој, да ми то боље разумемо, јер смо Српкиње, она се мало застиди. И тако и без *serbische чорбе* слатко, у најбољем расположењу и шали ручасмо. За време ручка осетимо како нас неко по хаљинама кљуца, те кад се осврнусмо, видесмо се опкољеним чопором пилића, који су тако питоми, да смо их из руку хранили.

На подножју брда Јаклове гостионице, опет на темену једнога брдашца, обрашћена шумицом, налази се црквица једна, немачки названа *Wunschkapelle*. Верује се, да, ко год има какву тајну жељу те се попне горе и трипут зазвони, да му се та жеља и испуни. Е сад помислите ми саме женске а међу нама и радоживих, веселих девојака, кад чусмо за то, као по команди Ђаписмо, па једна

за другом у цркву. Али велике муке, обичај забрањује, да се не сме говорити, јер иначе од врачарије нема ништа.

Дакле нас десетак женских морадосмо ћутати, — што је велика жртва, — пењати се једна за другом и звонити. Истина, свака је у том уверењу звонила, да ће јој се уображена жеља испунити, али шта ће на то судбина да одговори, о том је опет она ћутала.

II.

Пут у Блед (Veldes) у Крањској.

После бављења у купатилу Ропчу, где смо пуце четир недеље у одабраном српском друштву својски и пријатно проводили и при поласку, врло се тешко једно од другог растали, кренемо се на неколико дана у купалиште Блед (Veldes) на језеру. То је купатило познато као лечилиште сунчевим зрацима и топлотом. Но ми нисмо ишли лека ради.

У путу свратисмо прво у главну варош крањску, Љубљану, где пробависмо неколико сати. Баш беше недеља и силни грађани поврвеше у главну цркву. Тај дан славио је љубљански епископ своју педесетогодишњицу. Сва црква беше искићена тробојницама словеначким и венцима од цвећа. Уђосмо унутра, грдна велика црква дупком пуна света, сва у самом цвећу, осветљена небројеним светиљкама. Са кора у цркви запева дивно мешовити певачки лик, кога је војничка гласба пратила. Ово певање подсећаше нас више на оперску преставу, где се истакла својим вапредним тенором једна певачица, чији смо звучни глас чули још кад бесмо подаље од цркве.

После два сата вожње на железници, стигосмо у купатило Бледско, где бесмо заједно изненађени дивотом положаја и околине овог места. Језеро, које се пешице за два сата обћи може, опкољено је високим стеновитим брдима, какве смо само у Швајцарској видели. У дну језера има острвце на коме у сред шумице, на узвишеној хумки стоји црквица, опет названа Wunschkarelle као и у Ропчу. У тој црквици венчала се кћи

баронице Живковићке из Загреба, а друга јој кћи има своју вилу, која се зове вила: „Зора“. Преко пута од наше гостионице тако званог *Лујзенбад* хотела, налази се високо на једној стрмој стени стари дворац, одакле је поглед на језеро и околину заиста чаробан. Радост ову, што у тако бајни крај дођосмо, повећао је још састанак са једном милом нам породицом српском из Вуковара, матером и две дражесне ћерке Стевком и Видом. Позваше нас да се по језеру заједно на чамцу возимо, но чувши ја, да овде нема људи, као у Абацији, што госте знају вешто возити, већ да ће оне госпођице саме веслати, нисам смела њима да се поверим и тако само мој муж и млађа гђица, Вида, уђу у чамац а ми остале остадосмо на обали седећи. Вида је вешто веслала са два весла и непрестано учила мога мужа како да крмани и несташно му се смејала. Морам још један смешан случај приповедити, који се десно моме мужу. Сутра дан ујутру, пре излаза сунца, устане мој муж и уђе у чамац да се сам по језеру вози. Уживајући у тој самоћи и лепоти природе, у заносу своме, стане појати црквене и друге наше песме, Усред певања чује он где неко за њим виче: господине, господине! Када се он на толику вику осврне, примети како један човек чамцем за њим у потеру јури и држи нешто црно у подигнутој руци. Мој муж стане на сред језера с чамцем и чека да чује шта је? — „Ви сте обукли туђу ципелу, господине професоре, викаше овај веслајући брзо, — а онај други господар до ваше собе, спрема се да одмах путује па не може вашу ципелу да обуче, јер му је тесна Ја сам је при чишћењу променио.“ — Мој муж нађе се у чуду, погледа на своје ноге и види заиста, да му је лева обућа већа и пространја, него друга; скине ту и обуче своју, те продужи даље вожњу и појање. Кад нам је за доручком мој муж тај догађај приповедао, сви смо се скупа од срца смејали, на што госпођа Р. из Вуковара, смејући се примети: тако се што само једном професору догодити може.

При расстанку са бледским језером имадосмо то ретко уживање, да нам се брег *Триглав* који висином својом Караванке и све остале планине надмашује, у свој чистоти својој приказао, и ако је иначе већином маглом и облацима покривен. Приметивши му врхове, јутар-

њим сунцем обасијане, чинило нам се као да хтеде рећи: „Ево сад ме се нагледајте па путујте збогом!“ Нисам ни слутила да тога од Баумбаха онако дивно спеваног Златорога и Триглава кога сам пре 16 година с одушевљењем читала, тако рећи, лице у лице у природи видети.

ДОПИСИ.

Лондон, крајем септембра. Ево ме опет у лепој земљи Албиона. Морала сам овамо доћи ради моје *Dissertatione*. Прекосутра путујем у Zürich, где се надам 1907. мој докторат положити. Добила сам од кр. зем. владе малу потпору, да могу довршити моје студије.

Могуће је да ће Вас занимати ако Вам причам о једној великој енглеској женској задрузи. Држим да нема ни у једној земљи толико, из чисте љубави према ближњему учињених добротинастава, као у овој земљи. Ми Славенке судимо криво о сестри Енглескињи, држећи ју за себично и хладнокрвно створење; проматрамо ли боље социјални положај напредне Енглескиње, то ће нас успех њеног племенитог рада уверити о противном.

Ова огромна задруга женскиња под насловом: „*Религиозна задруга младих женскиња*“, има свој почетак у врло малој заједници неколико добрих душа.

1855. састале су се неколико женскиња да створе малу задругу, осетивши велику потребу, бити од помоћи младој неискусној женскињи, која је принуђена свој лебац заслуживати у овој вароши милијуна. Њихов циљ је био дати свакој самосталној женскињи удобан дом и сваку могућу заштиту и поуку. Неописаном брзином растао је број чланова и за кратко време стекла је ова задруга многе пријатеље, који уложише за ту племениту сврху велике новчане дарове. За *presidenta* имају *Lord-a Kinnavid-a* а за *vicepresident-e* неколико знаних владика.

Ова задруга поседује сада неколико великих кућа у главним градовима Енглеске, тако, да сваки сталез младих женскиња има своју посебну кућу. Слушкиње, које су без рада или које су на допусту (јер у Енглеској и служавке имају своје време одмора), налазе у овој задрузи, за врло малу цену, највећу удобност, при-

јатељски савет и помоћ од председнице и осталих настојница ове задруге. Девојке, које раде у фабрикама или по разним дућанима, имају засебну кућу, и врло лепо уређене просторије.

За учитељице, одгојитељице и студенткиње има ова задруга огромну кућу у средини града, са укусно уређеним одајама. Према приликама овог скупог велеграда, даје ова женска задруга и иностраној женскињи, не само угодан стан, за врло малу цену, него и право домаће огњиште. Председнице и настојнице својом љубазношћу допринесу много, да се млада женскиња не осећа осамљена у овој вреви великоварошкој.

У провинцији имају многе куће такозване »*House of rest*« (куће одмора), где многе женскиње без разлике сталеза проводе своје ферије. На готово свим великим станицама Енглеске, Француске, Немачке, Италије, Америке, има по неколико чланова ове задруге, које помажу младој девојци при путовању. Многе женскиње ове задруге извршавају тешку задаћу као учитељице религије у забитним колонијама енглеским; ове женскиње живе у непрестаној борби са тако рећи дивљим урођеницима, подучавају их у хришћанској науци и давајући им опћу елементарну поуку.

Угодно ме је дирнуо призор у дивно уређеним болницама ове задруге, видевши младе девојке из отмених, богатих кућа, како задовољно и весело негују и служе ове патнике. Једва ће ми поверовати млада Српкињица, да су ове младе и здраве девојке оставиле драговољно сваку удобност родитељског дома и посветиле се сасвим овом племенитом раду, из чисте љубави према ближњему и из нужде за озбиљним радом. Са осмејком на лицу негују ове добре душе своје болеснике и настоје да ублаже болове несретних патника, указујући им драговољну пожртвованост. Сигурно нема сретнијег

ни задовољнијег створења од ове енглеске »Nurse«.

Ова се је женска задруга побринула и за оне младе женскиње, које желе да буду праве домаћице. Основале су неколико школа у провинцији, где се младе девојке из бољих кућа уче сваком кућнем послу — шта више раде и у врту — и музу краве.

Још једно поље племенитог рада има ова напредна задруга. Она прима под заштиту децу, коју сурови родитељи немилосрдно злостављају. У Лондону има жалибоже много раденичких породица, који нечовечно поступају са својом децом. Члану ове задруге је дужност обилазити куће сиромаша, и узети из руку ових несретних родитеља, већином изгладнело, измучено сирото дете и предати га у сиротињски завод.

Извештај о сваком раду и напретку ове велике задруге саопштавају чланице у њиховим литерарним листовима. Поносно и одважно ступа напредна Енглескиња у борби живота и својим озбиљним и пожртвовним радом чини тужног веселим а сретног сретнијим. Ако и ми Славенке пођемо њеним трагом, осетићемо и ми многу сласт живота у пожртвовном раду за свог ближњег.

Зора Прица
cand. phil.

Жабалъ. (Свечарска прослава Доброшворне Женске Задруге Српкиња Жабалкиња.) На Велику Госпојину прославила је наша задруга први пут своје крсно име на свечан начин.

После свете литургије, на којој је кољиво освећено, прешао је сакупљен народ, а нарочито женскиње, у дворану задружне кројачке школе, где је свештеник, преч. госп. М. Катић, обавио свештенички чин при резању колача. Кума је била овдашња уважена грађанка гђа Кристиа Плавшина, која је са гђом председницом Маријом Сарајлићком свечарски колач пререзала. После овога су ученице кројачке школе послуживале окупљени свет кољивом, колачом и закуском. Задруга је од резања колача добила од гђе куме 20 К у злату; од гђе председнице 10 К у злату, која је осим тога колач, кољиво и закуску задрузи на поклон зготовила; од госп. Катића свештеника 4 К, које му је од задруге за резање колача понуђено; свега 34 К.

Исти дан увече је приредила задруга забаву

са томболом у дворани „Српске читаонице“. Забава је како материјално, тако исто и морално врло леп успех имала. За томболу је било дивних ствари, и то све поклониле задругарке, на име: гђа Марија Сарајлићка, гђца Анна Рудића, гђе Мара Мајинска, Меланија Ђорђевићка, Александра Карапанџићка, Софија Михајловићка, Кристиа Плавшина, Јулка Недељковићка, Мила Сарајлићка, Вук. Димитријевићка, Д. Дамјановићка, Мара Крајнова, Велинка Миличићка, Н. Н., Ангелина Француз, Софија Јоцићка, Софија Николићка, Даница Цвејановићка, Катица Крнајска, Нина Евингерка, Даница Драчанска, Славна Боришева, Даринка Божица, гђеце Љубица Михајловића, Стојанка Савина, све чланице задруге ове. Пре забаве на неколико дана су ћерке наших чланица гђеце: Љубица Михајловића, Верица Јоцића, Љубица и Катица Миличића, Мара Вучетина и Софија Цвејановића вредно купиле прилоге и продавале улазнице, и хвала њиховом заузимању, покупише 208 К 50 п. у вече на благајни пало је прилога од улазница: 100 К 20 п., од продатих карата за томболе: 57 К од сечења колача: 34 К. Свега: 399 К 70 п. Издатка је биле 44 К 96 п. Чисте добити од целе прославе остало је 354 К 74 п. Забава је била врло лепо посећена, и пошто је било доста нашег грађанског сталеза, то су задругарке употребиле прилику, те су појединим грађанкама тумачиле значај, целу и рад Женских Задруга уопште, а нарочито наше, тако, да су леп број грађанка обећале у чланство задружно ступити. Доброшворног прилога приложише: по 10 К: гђа Мица Ј. Радићка (Суботица), г. Исидор Николић, породица г. Петра Е. Сарајлића; по 5 К: г. г. Сима Француз, Андрија Николић, Игњата Вајса синовац; по 4 К гђа уд. Ида Боромиса; по 3 К: г. г. Милош М. Папић, Данило Ферка и Видор Пинтер; по 2 К: г. г. Др. Милутин Мајински, Душан Ђорђевић, Светозар Крајнов, Мита П. Алексијевић, Арсен Крнајски, Милица Милошев, Павле Сабо, Др. Шимон Фелдеш, Сергије Грбић, Игњат Злоколица, Живко Браћевачки, Коста Михајловић, Ђера Аврамов, Милош Катић, Др. Хенрих Шварц, Ђока Миличић, Сима Скандарски, Кристиа Плавшина; из Госпођинаца ова г. г. Секула Попов, Петар Теофановић, Ђока Црнобрња, Н. Петровачки, П. Дабич, Милана Локић, Ш. Мирковићка, Н. Дејановићка и Ружица Мирковић. По 1 К 40 п: г. г. Тодор Недељков, Н. Н. По 1 К г. г. Стева Ара-

нички, Владимир Карапанџић, Ђока Јуришин, Живко Чешљар, Милан Дамјановић, Драгиња Чешљар, Нанџика Узелац, Драга Илић, Милица Крга, Пелка Керић, Урош Француз, Рада Чордар, Н. Н., Станко Лазич, Тоша Мирилов, Деже Хорват, Гига Злоколица, Петар Злоколица, Игњат Секички, Роза, Милан Попов, Паја Наду, Најзер, Вода, Мартон Винце, Стеван Дунђерин, уд. Јулија Гутмана, Милица Секички, Лазар Петров, Игњат Божин, Ендре Габрши, Богољуб Чонкић, Рада Вукичевић, Васа Живанов, Живко Јуришин, Младен Грбић, Тренка, Вилмош Виг (Нови Сад), Мара Крајнов, Алекса Вујановић, Живко Ракин, Иштван Холуб, Игњаш Шокица, Стева Волентир, Немања Мирјанов, Латинка Марић, Савета Боришева, Милан Крајнов, Ана пл. Никшић, Емил Никокич, Милица Андрић, Лурел Вучак, Драга Грбић, Сава Чворак, Пела Милошева, Велимир Плачкић, Јаша Апић, Сима Димитријевић, Н. Липковиц, Мита Мијин; из Госпођинаца ова г.г.: Андрија Тот, Н. Владисављевић, Димитрије Стефановић, Геца Штајнфелд, Младен Теофановић, Добрила Пајића, Н. Акимовића, Н. Мандићка, Н. Владисављевићка и др. Мор Секељ; по 60 п: Милан Грбић, Марко Узелац, Стева Шилић, Славна Боришева; по 50 п: г.г. Н. Хирил, Пела Бошкова, фирма Малетин и Миловановић и Етел Полачек; по 40

г: Калман Евингер, Петар Рајчетић, Стеван Герић, Марко Вучков, Агоштон Баторфи, Глиша Оничин, Ленка Керић, Душан Котуров, Сена Панић, Јелена Чоканица, Савета Петаковићка, Даница Митровић, Љубица Апић, Даринка Божин, Коста Боришев, Мита Бељин, Јеца Бошкова, Сока Боришева, Вељко Апић; по 30 п: г. Алекса Баста; по 20 п: г. г. Нова Рајчетић, Влада Апђелић, Н. Црнорачки, Живко Чавкин, Коста Шокица, Милош Антић, Мита Питеја, Тина Панић, Јосиф Готлер, Јула Чоканица, Н. Н.; по 15 п: г. Коста Бељин; по 10 п: Кристина Шамшал; по 6 п. Сава Јанков. На свима овим прилозима изриче наша Задруга најтоплију благодарност.

Пошто смо са врло маленом основом почели свој рад, то нам је ова добит тим боље дошла, и Задруга ће ова и ако је ове године тек основана, осим што издржава добро напредујућу кројачку школу, већ о Божићу лепу своту уложити, да одене сироту школку децу и другу сиротињу. Дај Боже, да нам рад тако истрајно напредује, па ћемо у будуће све боље и више добра чинити моћи. Најпосле нека је хвала чуршкој Добротворној Женској Задрузи, која нам је као млађој сестри наше свечарство брзојавом честитала.

ЛИСТАК.

Из живота знаменитих жена.

Нинон де Ланкло.

Превео Раде Крајновић.

Француска је била увек земља галантерије, духовитости, лепих примамљивих жена, светских госпођа, жена уживања, али у исто време и носилаца доброг укуса, царујуће моде и оне салонске забаве, чијих је чар неодољиво утицао на срца и ћуди, нарочито људи. Ове девојке и жене, обдарене од природе, свима телесним и душевним особинама, врше по некад невероватно господство над својом земљом, па су чак по каткад и судбоносне по исту, испредајући иза кулиса, својим финим и вештим ручица-

ма, конце политике, који при најважнијим догађајима у државном животу, играју најистакнутију улогу. Особито у доба Луја XIV., краља сунца, када је сва Јевропа, с пуним дивљењем гледала на Версаљ и када је француски двор давао добар тон, ове су се жене показале као праве господарке своје земље, јер су неодољивом вештином своје кокетерије, најзнаменитије људе упрезале у свој јарам и њих водиле на својој узици. На сваки начин, овим салонским лавицама припада заслуга, што су развијањем блага

својих неисцрпних досетака, свега хумора, своје духовитости, својих финих манира, много придонеле усавршавању обичаја и културе у опште; а нарочито онај степен цивилизације, на коме се за време владавине Луја XIV. налазила Француска, може се слободно уписати на њихов рачун.

Можда је најзанимљивија, најчувенија, међу свима оним лепим, галантним и високообразованим дамама, које су добу краља сунца, удариле свој жиг — била Нинон де Ланкло, ћер племића из Турена, која се родила равно пре две стотине година у Паризу и ту умрла као деведесетогодишња старица. Али не само њена личност и исторични положај, кога је она заузимала у своме отаџбину, већ и многи други трагични догађаји у животу ове чувене Францускиње, дају нам права, да се поводом њене двестагодишње смрти, овде сетимо њезине занимљиве појаве.

Ова рано осиротела, — својом преиспољном лепотом обдарена девојка, прокрчила је себи улогу у вишим друштвеним круговима својим оптроумљем и фином досетком, а изучавањем дела француских скептичара Монтења и Шарона пак она је узвисила и образовала свој дух. Њен музикални и песнички дар, њен фини укус, њен хумор, а понајвише њена необична телесна драж, привлачила је најзнаменитије личности оног доба у њене дворнице, јер је разумевала, да својом учини средиштем најодличнијих научара, најистакнутијих државника, у опште најзнаменитијих људи. Да би остала са свим слободна, она је одбила своје многобројне просиоце. Чинило јој је највеће уживање, када су људи јевропског гласа, као н. пр, Скарон, Молијер, Фонтел-Ларош и други са пуним обожавањем и заносом седели око ње; кад је краљица Христина шведска, приликом свога бављења у Паризу па и друге знамените личности, — тражила њену близину, да се поклати пред њеном лепотом и духовитошћу. Нинон де Ланкло не сме се ставити у ред ондашњих, касније прочуних и извиканих куртизанака, краљева,

кнежева и других силних, јер, и ако је имала врло страсан темперамент, па се њено срце лако претварало у пламен, она је била ипак вазда жртва чисте и несебичне љубави; само се од ње није смела тражити трајна верност, јер је она своје наклоности мењала, као што се мењају рукавице и чак ни у својој високој старости, није била кадра, да своју бујну природу укроти.

Њени савременици описују Нинон де Ланкло, као оличеност Венуса од Мило. Вита стаса, величанствена држања, класично изрезана лица, а необично свежа тела; имала је црне очи, необична жара, а смејању јој не беше пара. Из њена лица, говорила је племенитост душе а из уста сппала неодољивост њезина пре-красног гласа. Начин њена разговора, занео је свакога. Као вештакиња на мац-додини врло је брзо стекла велик глас; толико стоји, да пре ње још никад није једно женско биће, овом тада толико омиљеном инструменту измамало тако заносне звуке и тако нежан израз. Свима овим својствима беше се придружила и особита вештина у игрању. Њезини грациозни покрети, њезина милина и примамљивост, са којом је изводила ову вештину, учиниле су је за једну од најженијалнијих ћери Терпсихоре. Њена речитост, финоћа такта у опхођењу, као и велико познавање људи, била је кадра, да свакога учини робом, чаром свога бића, који је њој ближе стајао и да песнике, писце, музичаре, сликаре, вајаре учини Херондима своје славе, који су се утркивали, да сваки на свој начин, свету огласи величину „grand Demoiselle“.

Један од њезиних синова Ла Боасир, постао је министар војни и учинио је своје отаџбину велике услуге. Други син Вилијер, заљубио се у своју сопствену мајку, незнајући свој одношај према њој. Нинон је била тада преко шездесет година и она је била пренеражена, поводом жалосне страсти, коју је улевала своме сину. Узалуд је ставила у покрет све вештине своје речитости; узалуд је она истицала велику разлику између својих и година свога сина, пре-

клињући га, да то има у виду и да одустане од ове и смешне и жалосне заблуде; заљубљени био је тврдо решен, да свој живот веже за њен. Како је била заклетвом везана, да ће одржати тајну његова рођења, она се није могла дуго решити, да младићу открије исту.

Писци тога доба, описали су ову трагичну сцену, која се најзад претворила у катастрофу, на врло драматичан начин.

„Моја је судбина ужасна“, рече једном Нинон де Ланкло, када ју он једног дана обасипаше, изразима најнежнијег осећаја, „оставте ме на миру, иначе ће остатак мога живота бити затрован, који ми је и онако одвратан.“

„Шта говорите ви то“, рече Вилијер, „какав отров може да уништи најлепше сласти и срећу мога живота. Какве су то речи из уста нежне и филозофске Ниноне. Ви се размахујете са вашом грозотом, тако јако, да поричете и саму своју вољу. Колико сам пута ја већ гледао у вашим очима мању опорност, по што ми је сада показујете и зашто лијуге сузе низ ваше лепе образе. Бива ли то из равнодушности или из мржње?“

„Станте, моје сузе лију зато, што ви злоупотребљујете моје пријатељство, ласкајући сами себи, да сте код мене љубав пробудили. Ја нећу више ништа да чујем о вашим слепим страстима, идите од мене и оставите ме на миру!“

Али када Нинон виде, да сви њезини разлози не помажу ништа, она се реши да овом стању учини крај и измоли дозволу од Вилијерова оца, да своје сину открије тајну његова рођења. Потом замоли свога сина, да је посети, са којим имађаше овај последњи разговор:

„Ваш отац обузет великом нежношћу према вама, није хтео да знате вашу судбину. Ви који сада уздишете пред мојим ногама и говорите са мном о љубави, ви сте мој син!“

Никад у моме животу нисам ни у сну снивала, да ће ова тајна прећи преко мојих усана. Сад ево познај твоју мајку, мој сине!“

Док се она у сузама топила, грлећи свога сина, он се беше скаменио. Блед,

пренеражен, он не говораше ништа, већ се отрже од ње и умаче у башти своје мајке где се уби. Какав ли је то ужасан приказ морао бити за Нинон, која није била у стању да спречи самоубиство свога сина. Песник le Sage у своме познатом делу „Gil Blas“ описао је ову трагедију, која је тада у Паризу учинила велику узбуну.

Нинон де Ланкло, фигурише овде под именом Infilia d' Chatarilla, а Вилије под именом Dom Valerio d' Luna. Од тога доба, постала је од оне веселе лакомислене светске даме, озбиљна и сталожена мадмоазела де Ланкло, која се веома трудила, да делима милосрђа и побожности, заглади своју бурну прошлост; али не треба веровати, да је она можда постала и Магдалена, која је испаштала своје грехе; но она је само избегавала сваку сензацију колико је год могла и претпостављала је тихо уживање бучном животу великога света.

Још у својој високој старости она је била — дабогме помогнута тоалетним вештинама — тако лепа и примамљива, да су јој многи млади и отмени људи запросили руку. Још је и тада њена кућа била средиште и привлачна тачка високе аристократије, научара и богаташа. Када се једном беше разболела, цео град беше ражалосћен и при њезином оздрављењу писани су најлепши стихови у славу истог.

Када је њена пријатељица госпођа Скарон постала тајна супруга Лудвика XIV. па се зваше маркизом де Ментенон, она је употребила све, да „grand Demoiselle“-у што чвршће веже за се и да је одржи у својој близини. Она јој је нудила стан крај краљева дворца у Версаљу, уверавајући је, да ће Лудвик XIV. сматрати за особито уживање, да се чешће види са једном тако занимљивом и духовитом дамом, која у пркос својих 85 година још увек има исту живахност у своме темпераменту, исто фини и благотворни укус, који је толико придонео њезином јевропском гласу. Али Нинон де Ланкло, која је вазда тако суревљиво бдила над својом слободом

и чије се решитељно биће не би никад прилагодило дворској етикецији — није могла пристати на жељу своје пријатељице; она је захвалила на њеној понуди и поручила јој, да би било одвећ доцкан, да сада учи вештине пренемагања и испредања шупљих и ништавних фраза. Све што је маркиза од ње постићи могла, било је то, да је Нинон једном дошла у дворску капелу Лудвика XIV. у Версаљу, куда је краљ морао проћи, да бар једном у животу своме задовољи своју радозналост и види толико у звезде ковану лепоту и духовитост.

Једна веома значајна епизода последњих година њена живота, била је посета господина де Арса, који је касније под именом Волтера, постао светски историки целебритет. Старица се забављала са младим генијом врло прилежно и њено је оштроумљо из његових одговора врло брзо назрело будућег великог песника и писца. Пријатељство које је према њему гајила, дало јој је повода, да му тестаментом завешта велику своту новца ради набавке велике књижнице.

Као што је био њезин живот занимљив, тако исто била је и њена смрт. Она је испустила своју велику душу у својој 90. години, потпуно присебна и спремна. Веле чак и то, да је пред саму смрт писала неке значајне стихове.

И у литератури је Нинон де Ланкло оставила је трагове свога жића на земљи, остављајући врло занимљиво написане мемоаре своје.

Многобројна духовита писма, која је она писала својим пријатељима, прикупљена су после њене смрти и она сведоче о њеној необичној интелигенцији, дивној

досетци, пензирном хумору и примерном владању са француским језиком. Све што је писала, било је ново и духовито. Њени мемоари нарочито могу се назвати ремек-дело првог реда и њихова писатељка ставити слободно поред маркизе de Sévigné.

Међу њеним писмима особито је значајна дописка са маркизом de Sévigné. О њима вели абат Шатонеф: Ова су писма стекла опште допадање зато, јер су то права писма, и ако из њих прозире и светлуца досетка. У њима нема ништа усиљеног и извитоперено и како је у истим морал зачињен са веселим хумором и природним слободоумљем, то су она јединствена.“

Писатељка у њима третира тему, коју она савлађује на њој само јединствен начин, т. ј. она пише о срцу, љубави и жени. Речени абат има право, ако свој суд о том своди на ове речи: Ко би могао огроман материјал да разграна боље од ње? Њезина кућа била је зборно место свих образованих и по своме духу знаменитих људи, које је француски двор и град Париз могао да истакне. Најврлије и најсмиреније мајке жудиле су за тим, да својим синовима, које су ступали на позорницу светску, омогуће приступ у љубазно друштво Нинон де Ланклое и све што је било одлика у њезиним писмима; ум и дух ишао је успоредо са грациозношћу и лепотом тела. Она је била филозофкиња, али љубезна филозофкиња са свима врлинама свога пола.

1. I. 1906. Београд.

Оронула здрављем. У „Споменици“ Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња од ове године помиње се на 93. страни, да је заузимањем гђице *Катице Крајићеве*, учитељице и других основана у Бос. Петровцу прва добротворна

задруга Српкиња у Босни. Иста задруга је истрајним радом ове учитељице подигла пре две године и своју радничку школу. Поред тога је иста учитељица кроз десетогодишње ревно деловање своје као учитељица и јавна раделица

на просветном пољу од великог напрезања толико оронула здрављем, да је морала напустити свој мили и узвишени позив. А како у Босни још никако нису збринуте за оваке случајеве њени просветни раденици, то је и ова раденица остала данас без сваке потпоре, за то је велика жалост за оваке трудбенике. Крајње је, дакле, време, да тамошње автономне власти што пре доведу у ред мировинску уредбу за учитеље и учитељице, јер иначе ће изгубити најбоље и најодушевљеније раденике на том пољу.

30-годишња прослава. Крагујевачко Женско Друштво прославило је на Малу Госпојину ове год. своју тридесетогодишњицу. Приликом том приредило је друштво у својој радничкој школи тродневну изложбу женских рукотворина из места.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња поздравила је брзојавом ту друштвену прославу.

Продружимо се и ми том поздрављу и желимо том вредном друштву и даља успеха и напретка!

Српске Читаонице. Наша браћа Босанци дижу се по свим већим местима и оснивају српске читаонице, те расаднике културног живота. У најновије доба основана је така установа и у Дољ. Вакуфу од учитеља и нашег садашњика г. Милоша П. Крагуљевића и г. г. Јове Калабе и Миле Катића.

Нова Добротворна Задруга. Пријавиле се и *Тителкиње*, да су раде да оснују своју Добротворну Задругу Српкиња и да одмах с њом отворе и своју радничку школу. Пријавио се за помоћ г. *Јован Јанић*, државни учитељ. Срећно им било!

Панчевкиње — Земункињама. О Малој Госпојини ове год. посетиле су представнице Панчевачке Добротворне Задруге у већем броју своју посестриму земунску Добротворну Задругу, те се тамо лепо провеле у кругу својих друга. Оваки састанци утичу много на духове и помажу много, да се рад друштвени подстиче. То би ваљало да се негује између свих оближњих задруга.

Нови наставници: а) *За сомборску учитељску школу* постављени су у последњој седници Школског Савета за катихету: г. *Живко Балубчић* свршени богослов из Петрова Села (у Бачкој), за професора мађарског језика: г. *Ненад Вукићевић*, из Сомбора, за наставника срп. језика и историје у привременом својству г. Ва-

сплиј *Сшајић*, из Мокрина; б) *сеншомашка општина* изабрала је прошлог месеца за учитеља: г. *Ј. Тушорова*, а за учитељице: *Зорку Стасифановићеву-Раљину*, *Милу Недићеву* и *Марију Манојловићеву*, све из Сентомаша; в) *за сомборску српску вишу девојачку школу*, г. *Коста Сшојачић*.

Верени и венчани. Г-ђица *Десанка Пежровићева*, ћерка трговца и одличног српског родољуба г. *Милоша Петровића* из Вел. Сент-Миклуша, верила се с г. *Миланом Тодоровим* срп. учитељем у Ђали.

Г-ђица *Владислава Месаровићева*, наша претплатница из Митровице, венчала се 11. (24.) септембра о. г. с г. *Светиславом Гергуровим* из Сомбора.

Г. *Јово Н. Јовановић*, трговац из Бос. Крупе венчао се с г-ђицом *Анђелијом Ђонлићевом* учитељицом и нашом вредном сарадницом.

Г. барон *Влада Рајачић*, поч. солгабиров верио се с г-ђицом *Милицом Кронићевом*, јединицом г. дра *Стевана Кронића*, адвоката и велепоседника из Сомбора.

Г. *Душан Димиријевић*, свршени богослов из Суботице, верио се с г-ђицом *Савшом Мирковом*, ћерком пок. дра *Паје Миркова* из Вел. Кикинде.

Г. *Милан Пекаровић* свештенички кандат и унук пок. *Стевана Жекића* из Ст. Бечеја венчао се прошлог месеца с г-ђицом *Анђелијом Јанковићевом*, из Карловаца.

Г. др. *Никола Милушиновић*, син данашње председнице панчевачке Добротворне Задруге и бивши перовођа исте задруге, верио се с г-ђицом *Славком Ђурчиновом*, ћерком бивше председнице исте задруге г-ђе *Милесе Ђурчинове* и тиме се ове две породице поново везале дечијом љубављу у даљу пријатељску везу. Нека их све Бог поживи и срећу пружи.

Нека им је срећно и благословено!

Забава. Срп. трговачка омладина у *Броду* на Сави, приређује у недељу 1. (14.) октобра о. г. забаву с *играчком и шаливом поштом*, уз пријатељско суделовање срп. певачког друштва „Змаја“ у Дервенти. Чист приход те забаве намењен је подизању споменика *Чика Јови Змају*.

Свечарска прослава. Вел. бечкеречка добротворна задруга Српкиња и ове је године на најсвечанији начин прославила своје крено име на малу Госпођу 30. септембра. Освећење водике и резање свечарског колача обављено је у просто-

ријама српског забавишта. У 10 сати скупине се чланице задруге у српском забавишту где дочекаше задружну куму, и онда кренуше се у св. храм на св. литургију. После св. литургије обављен је на свечани начин под началством високопречасног г. протопрезвитера Ђорђа Страјића црквено-народни чин. Гостију беше врло много, који су нуђени разним ђаконијама, пивом и шљивовицом од самих вредних чланица. Благодарна госпођа кума *Амалија Мучалов*, обдарила је том приликом задругу са 60 круна. Лепа јој хвала! У вече приредила је овдашња омладина у почаст госпође куме игранку у просторијама српске читаонице, која је врло лепо посећена била, где су се чланице и гости у најлепшем весељу све до беле зоре провели. За идућу годину за куму прима се госпођа Даринка Страјић, супруга овомесног протопрезвитера.

40. годишња прослава. Овдашњи лист „Застава“ прославила је у недељу 24. септембра (7. октобра) о. г. своју 40. годишњицу. Издава је свечан број. Ишло се на гроб пок. дра Светозара Милетића, као оснивача „Заставе“, приређен је банкет а у вече концерат.

ЧИТУЉА.

† Тодор Кашиковић. У Задру је умро 27. августа (9. септ.) о. г. велики добротвор херцеговачки *Тодор Кашиковић*, који је завештао 80 хиљада круна за васпитне и просветне цели херцеговачке омладине. Слава му и вечан спомен!

† Јелена удова Јовановић рођ. пл. Новић. Изненада и напрасно угасио се живот одличне и угледне Српкиње г-ђе Јелене (Ленке) пок. Бранка Јовановића, септемвира у Загребу. Покојница је била оснивачица Добротворне Задруге Српкиња у Загребу и носила је много година почаст потпредседнице тог друштва. При оснивању Савеза Добротворних Задруга Српкиња у Нов. Саду од 1903. г. одликована је почашћу председнице скупштинске. Са својим пок. супругом основала је са 60 хиљада круна фондацију на просветне народне цели. Слава, и Бог да ју прости!

† Миша Ст. Јовановић. Одличан Србин, трговац и уважен грађанин новоселски Миша Ст. Јовановић упокојио се прошлог месеца у 67.

години живота. Био је председник тамошње црквене општине, члан епархијске скупштине и свуда и свагда реван покретач и сарадник народних јавних послова. Вечан му спомен!

Добротворна задруга Српкиња у Даровару изгубила је у кратко време две вредне своје чланице и то:

† Нину Вујатовић, супругу свештеника Н. Вујатовића из Вуковија, и

† Јулиану Јанковић, удову А. Јанковића, грађанина и поштара у Даровару.

Обе су покојнице биле узорне Српкиње и ревне чланице ове задруге, те су ју сваком згодом помагале. На сваки позив о друштвеним славама радо су се одзивале било лично, било лепим прилогом.

Гђа Нина Вујатовић сахрањена је на срп. правосл. гробљу у Вуковијама, а гђа Ј. Јанковић превезена је из Слатине у Даровар и сахрањена у породичној гробници.

Слава и вечан спомен међу нама!

† Милева Јовановић. У Котору је 15. (28.) августа т. г. увече испустила своју племениту душу Милева Јовановић, кћи пок. градоначелника которског витеза Липовца. На сами њезин рођендан, испунивши четрдесету годину њезиног патничког живота, зави у црно петоро младе и нејаке сирочади, њеног друга, стару свекрву и двије сестре, које су је изванредно љубиле, и до последњег часа њеног живота се-стрински неговале. Престаде за навијек да куца њежно срце наше незаборављене Милеве, које нас је искреном љубављу свију освојило било! Те горке сузе за њом лијемо, а придружимо онима њене својте и сирочади! — Ко је год и из далека врлу покојницу познавао, није могао иначе а да не осјети тешку бол за онаким губитком; а то се и виђети могло у великом саучешћу цијелог грађанства, као и при спроводу и најзадњој почасту одатој нашој милој и непрежаљеној покојници! Драга наша покојнице, твоја слатка успомена живјеги ће вјечито међу нама! Твоје врлине, твој чврсти карактер спомињати ћемо док живи будемо, и износити за примјер млађем нараштају! Те и ако нема више међу нама наше миле Милеве, ипак њезин дух остаје вјечит међу нама у најмилијој и светлој успомени!

О. С.

† Милева Анчића рођ. Маленчић, овдашња грађанка, упокојила се у уторак 26. септ. (9.

октобра) о. г. у својој 56. години живота. Од наших занатликиња, ово је једина, која је остала верна чланица Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња све до пред смрт своју и вршила је 15 година одборску дужност с пуном вољом и одушевљењем. Бог да јој душу прости!

ПРОСВЕТА.

МИТРОПОЛИЈА СРПСКА.

Можемо с радошћу потврдити, да је упис ученица у оностране три српске више девојачке школе порастао за ову школ. 1906—7. г. поглавито тим, што се у сва три места: Новом Саду, Панчеву и Сомбору повратила српска деца из државних и осталих несрпских завода у своје школе. Истина, да има још доста и можемо рећи још много наше женске деце у туђим заводима, особито у Нов. Саду, ал се надамо, да ће и то полако ићи на боље, док свест ухвати корена. Извештени смо, да у новосадској државној грађанској женској школи имаде још 80 Српкињаца, а у рим. кат. вишој девој. школи још 10 Српкињаца. Кад се из овог броја изузму оне, што у државној жен. школи уче ручни рад, онда још увек остаје у страним заводима велик број наше женске деце, што је заиста за осуду.

С Р Б И Ј А.

Београдска општина издаје сваке године својим учитељима осн. школа по 1000 динара за излете било с децом, било да сами одлазе. Ове године су употребили то за свј излети обишли су Срем, Карловце, Нови Сад, Вел. Кикинду, Темишвар и Вршац, где су доспели баш на 100 годишњу прославу пок. драматурга српског Јована Стерије-Поповића. Свуда су лепо и усердно дочекани од својих колега и српских грађана.

ЦРНА ГОРА.

С овом школском 1906—7. г. отворили се виши разреда гимназија. Досад је било тамо само четир (нижа) разреда, од ове године настављају се четир виша разреда, те ће се с тим и у Црној Гори изједначити гимназија с гимназијама осталог просвећеног света. С тим ће се и просвета подићи и црногорски синови неће више морати тражити више науке по другим световима и државама. Нека је срећно!

КЊИЖЕВНОСТ.

Трговачки календар за цеп, за 1907. год. који је ове године имао лепа морална успеха те повољно оцењен и препоручен од стручних листова „Трговинског Гласника“ „Трговачких Новина“, „Трићанског Лојда“, „Привредника“ и т. д. ушао је у штампу (ове год.) са врло одабраном и поучном садржином, и кроз који дан излази из штампе. Цена му је од 1 круне спуштена на 70 потура. — Уредништво моли трговачки свет а нарочито омладину, да се узме за овај први срп. тргов. календар, а радо уступа 23% за труд. Уједно умољава г. претплатнике, да се не помету са сличним називима календара, него на стару адресу уредништва пошаљу претплату или поруџбине: Петар Кретоношић, Нови Сад, гујки. 11.

Гласник. Досадањи „Илустровани Гласник“, који је излазио прошле године у Новом Саду под уредништвом г. дра Каменка Субовића, претворио се у лист „Гласник“ под истим уредништвом. Лист ће излазити у месечним свескама и стаје за целу годину 4 К за Аустро-Угарску а за све остале земље 4'50 К или 1 долар. Може се претплатити само на целу годину, а година почиње октобра месеца сваке године, кад је изишла и прва свеска. Адреса: „Гласник“ Нови Сад (Ujvidek) Угарска.

ЈАВАН РАЧУН.

Српска женска добротворна задруга у Пригу поред већ штампаних приложника за споменик песник-Српкињи Милицы Стојадиновић, примила је у најскоријем времену још од ових приложника:

Гђа Е. Мештеровић из Сурчина сакупила је 10 круна; гђа Олга Костић из Шида скупила је 55 круна од ових лица: по 5 К: гђе Јулка Стајић, Шид, Злата Стојковић, Шид, Персида Шумановић, Шид, Ана уд. Вујић, Шид, госп. Др. Бран. Михајловић, Товарник. По 3 К: гђе Бојана Шалаш, Шид, Љубица Шалаш, Шид. По

2 К: гђе Милица Стефановић, Шид, Јулка Козијак, Шид, Милица Мркић, Шид, Јелка Мирковић, Пожега, Александра Огорелица, Загреб. По 1 К: гђе Лепосава Тубић, Шид, Љубица Мирковић, Шид, Мара Ритберг учит. Шид, Милка Николић учит. Шид, Верица Кораћева, Шид, г. Вл. Станић трг. Шид, Стеван Пајић учит. Шид, г. Мита Зековић парох, Шид, г. Ст. Благојевић Шид. По 5 К гђа Олга Костић, Шид. Женска задруга из Кикинде 10 круна; женска задруга из Карловаца 10 круна, те гђа Драга Лончар-Трбојевић, поседница и сарадница »Женског Света« из Дрежнице 10 круна.

И овим приложницама нека је хвала, а и остале Српкиње нека се на њих угледају и нека похитају са прилозима, не би ли ова женска добротворна задруга могла што пре приступити делу.

У *Иригу*, 21. септембра 1906. г.

Председница срп. женске добротв. задр. у Иригу

Марија Н. Симонковића.

Тајник

Милан Драгосављевић.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња одржала је и ове као и сваке године о свом крсном имену, Малој Госпојини, *свечан парастос* својим упокојеним чланицама и добротворима. Приликом том чинодејствовали су из почасти г.г. пречасни Милан Ђирић прота, његов капелан Јован Мушицки и ђакон Никанор Чобанић а гимназијски хор под управом г. професора Исидора Бајића одговарао је умилно на јектенија.

За те учињене почести изјављује потписано председништво како поменути свештеницима, тако и срп. правосл. цркв. општини за црквене услуге, своју топлу благодарност.

У *Нов. Саду* септембра 1906.

Јулка Радовановићка

начелница.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Високопреосвећени г. Др. Ђорђе Летић, епископ темишварски, приликом свога боравка у Вел. Бечкерек, благоизволео је овомесно срп-

ско забавиште своје високе посете удостојити и фонду српског забавишта 50 круна у злату подарити.

На том племенитом дару Његовог Високопреосвештенства изриче се најсрдачнија благодарност.

Из седнице управног одбора добротворне задруге Српкиња држане у Вел. Бечкерек у 15. септембра 1906.

Сава Клее

перовођа.

Марија Купусаревић

председница.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

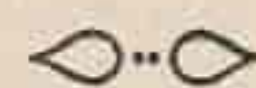
Приликом смрти пок. Нине Вујатовићке и Јулијане Јанковићке, чланица Добротворне Задруге Српкиња у Даровару, приложиле су у место венца г-ђе: Христина *Добровић*, Персида *Јовановић* и Милка *Фукс*, свака по 10 К на српску сирочад овде. Нека је хвала овим добротворкама од стране сирочади.

Даровар, 9./8. 1906.

Марија Марковић,

учитељица.

О Г Л А С И.

ПОНУДА ЗА ЖЕНИДБУ.

Умољени смо од једног интелегентног и здравог младића из Београда од 19 година, Србина православне вере, да издамо ову понуду. Он је сироман ђак и треба му две, а највише три године да доврши своје штудије у Београду, нема друга начина да се издржава, него да се ожени с девојком или с младом удовицом, која би му помогла да се издржи за то време. Он је готов да се одмах или по свршеним студијама венча. Која би девојка или млада удовица имала вољу, да ступи у брак под овим условом, нека се изволи обратити на ово уредништво писмом и фотографијом под знаком: „*Stoudénte*“. Дискреција се гарантује.

1-1

Упозорава се

на слиједећа, уз јамство здрављу нешкодљива
оријентална косметичка средства

која су у источним земљама обљубљена и припозната те својим сигурним дје-
ловањем придонела познатој љепоти

ХАРЕМСКИХ ЖЕНА.

Шекајик (лопоч крем) против пјега и сваке
нечистоће лица.

Лејлак суј (вода од нарице), којом поста-
је кожа њежна, глатка и стаје
на пут прављењу бора.

Сејале балсам сапун (текући бал-
самски сапун)
најбољи за тоалету: чисти, дезинфицира и
освјежује.

Сач јаги (вејтин од јаблана, тополе) даје
коси мекоћу сјај и стаје на пут
сјећењу косе.

Сачлара махсус суј (есенција од би-
ља за косу) про-
тив испадања косе, за растење нете и про-
тив перути.

Цијене: шекајик крем 2 К., лејлак суј 3 К., сејале балсам сапун 1 К 50 пот., сач јаги 1 К.,
сачлара махсус суј 2 К. ✕ Омот и поштарина ако се новац унапред пошаље 60 потура,
код поузећа 80 пот.

Свакој пошиљци приложена је упута у српском језику.

11—14

Наруџбе прима

ЉЕКАРНА „СЛАВИЈА“
у Бос. Крупи.

Намењен дар Добротворној Заједници Српкиња К 25. Српском Трговачком
Удружењу К 25 — од вагона.

ШТЕДЊА

ЈЕДИНСТВЕНИ НОВИТЕТИ.

Дичне Српкиње и Словенке! Јављамо вам да се спре-
ма први вагон вове Југословенске цигуре, — у свима
кутијама и папирним завојима умешано је $\frac{1}{3}$ праве la
Перл кафе, тако да при кувању кафе довољно је поло-
вину мање цигуре метати. — Југословенска цигура из-
рађена је из чистог бйраног цикоријског корена, — а
по стручној хемијској анализи краљ. Србије испитана, и
доказано је да је Југословенска цигура јединствена која
у себи не садржава никаквих отровних састојака и као
такова је и најздравија, укусиња од свих других. —
Зато дичне Српкиње и Словенке „помажите своје“ и
снабдевајте ваше домове само Југословенском цигуром.
Ова цигура може се добити у свима бољим трговинама.

Наруџбе за Војводину
прима
Госп. ЈОВАН ТОТОВИЋ
Нови Сад.

Генерално заступство
КОЛОНИЈАЛЕ ДИМИЋ
Београд
пошт. факс 102.

4—5

Намењен дар „Просвети“ К 25 — Друштву „Змај“ К 25 од вагона.

